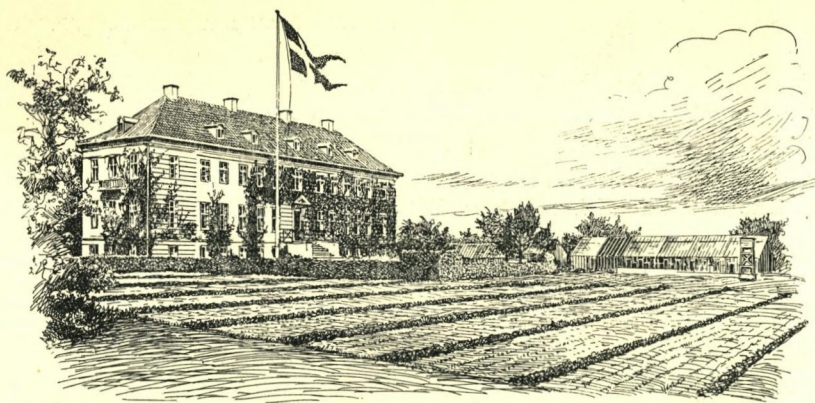

STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme

348. — August 1955

Der blev for august måned modtaget beretninger fra 110 medarbejdere; endvidere blev der i månedens løb besvaret 423 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå som middeltemperatur for hele måneden $0,6^{\circ}$ — $4,6^{\circ}$ over normalen, der i samme tidsrum varierede fra $16,3^{\circ}$ — $14,4^{\circ}$.

Nedbøren blev for tiden 1.—31. august for hele landet 43,1 mm mod normalt 82,7 mm. Hovedparten faldt i dagene 7.—8. og 19. En stor del af månedens nedbør faldt i form af lokale tordenbyger. For de forskellige landsdele målt i tiden 1.—31. følgende mængder i mm med månedens normal i (): Nordjylland 59 (84), Østjylland 45 (84), Vestjylland 44 (92), Sønderjylland 58 (92) og for hele Jylland 50,2 (86,9); Fyn 38 (76), Sjælland 23 (73), Lolland og Falster 16 (69) og for Øerne i alt 26,5 (73,0); Bornholm 19 (67).

Sygdomme på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Hagl har forårsaget skader enkelte steder bl. a. på Aulumegnen, hvor indtil to trediedele af kornet blev slået af lige før høsten (S. Nørlund).

Gulspidssyge (kobbermangel). Der klagedes en del over dårlig kærnesætning i byg på Giveegnen som følge af kobbermangel (Arne Anthonsen), og fra Sindal skrives: „Har de sidste dage været ude og se på en hel del høstede kornmarker, hvor der ikke var ansat kærner i aksene, og nu efter høst kommer der en mængde grøns kud. Der er ingen tvivl om, at det er gulspidssyge. Gulspidssygen er meget mere udbredt, end folk i almindelighed antager. Man tror jo som regel, at det kun er galt hos naboen“ (Martin Christensen).

Sortrust (*Puccinia graminis*) forekom med enkelte svage, spredte angreb i hvede på Sjælland, især på Vestsjælland.

Bederoer.

Tørken har over det meste af landet givet anledning til, at de ældste blade på roerne blev slappe og gule og visnede for tidligt ned. Det gik værst ud over roerne på meget lette jorder samt undertiden på de meget svære.

Hjerte- og tørforrådnelse (bormangel). Som følge af den langvarige tørke har angrebene i år vel været mere udbredte end i de nærmest foregående år, og i indberetningerne støder man ofte på omtalen af stærke angreb. I sin beretning omtaler O. Th. Nielsen, Viborg, følgende lille iagttagelse: „Det er bemærkelsesværdigt, at i skygge ved læhegn er angrebet af væsentlig svagere karakter“.

Virus-gulsot (*Beta virus 4*) forekom ved månedens slutning de fleste steder kun i småpletter, som syntes at være i langsom vækst. Kun fra følgende fire egne kommer der indberetninger om udbredte stærke eller ret stærke angreb: Mariager (Chr. E. Lauridsen), Ærø (Eilif Johansen), Skælskør (Viggo Sørensen) og Møn (Sv. Å. Pedersen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Tørke. Herom skrives fra Djursland — og det må vist siges, at beretningen karakteriserer situationen, sådan som den er i mange af landets kålroemarker: „Den lange tørkeperiode har bevirket, at mange kålroemarker her på egnen har fået et blåligt skær over sig, og hvor det er allerværst er mange blade allerede helt nedvisnet. Tørkeskaden bliver så meget værre, eftersom de samme marker oftest er angrebet af både lus og kålorme, og der vil ikke blive nogen rekordhøst i disse marker i år“ (Keld Clausen).

Kålbrok (*Plasmodiophora brassicae*) omtales med udbredte angreb fra Aalborg (J. Chr. Andersen-Lyngvad), Viborg (O. Th. Nielsen), Nr. Snede (Sv. Aa. Jacobsen) og Ribe (Aage Buchreitz).

Kålroe-mosaiksyge (*Brassica virus 1*) nævnes i få beretninger, men i alle tilfælde har der kun været tale om svage og betydningsløse angreb.

Kartofler.

Tørke. Som allerede nævnt i sidste månedsoversigt har kartoflerne lidt meget under tørkeperioden, og fra alle egne af landet kommer nu meddelelser om, at de unge knolde spirer og sætter nye knolde. Fra Sulsted-Ajstrup skrives således: „Kartoffelmarkerne var meget medtaget af torken de sidste 3 uger før regnen omkring 8. august. Kartoflerne var dengang afblomstret, men er for tiden atter i fuld blomstring med kraftig, frisk og grøn top. Det ser ud til, at de fleste af knoldene for Dianellas vedkommende fortsætter væksten på normal vis — enkelte sætter dog udløbere — gror 2. gang — men det er ikke det almindelige. Modsat f. eks. Trinderup Anette, hvor alle de først ansatte knolde sætter udløbere med yngleknolde og er næsten helt ødelagte“ (Svend Svendsen); fra Bjerringbro: „Den største skade, torken har forvoldt, er i mange landbrug, at den har fået kartoflerne til at gå i stå for tidligt. Nu begynder planterne at sætte nye skud og danne nye knolde — eller de allerede dannede knolde sætter spirer“ (B. R. Bentholm).

Kartoffelskimmel (*Phytophthora infestans*) har været usædvanlig godartet. Endnu ved udgangen af august var der egne, hvor man ikke havde set sygdommen, eller hvor den først var konstateret få dage forinden. Angrebene bredte sig meget langsomt i det tørre vejr måneden igennem. Af i alt 72 beretninger omtales i 27 ingen eller ubetydelige angreb i sildige sorter, i 13 sjældne (10 svage, 3 stærke) og i 32 almindelige angreb (23 svage og 9 sjældne). Det er overvejende fra Øerne meddelelserne om stærke eller ret stærke angreb kommer, i langt de fleste egentlige jyske kartoffel-egne har der kun været svage angreb.

Sortbensyge (*Erwinia atroseptica*) omtales i een beretning: „Fra foråret tilløb til det helt store angreb; torken standsede dette en tid, men nu er det taget ret voldsomt fat, trods det at der ikke her på egnen er faldet regn af betydning fra først i juli til d. 28. august“ (Sv. Aa. Jacobsen, Nr. Snede).

Ole Wagn.

Sygdomme på havebrugsplanter.

Frugtræer og frugtbuske.

Æbleskurv (*Fusicladium dendriticum*). Situationen fra sidste måneds slutning, hvor æbleskurven efter en ret pludselig opblomstring blev slået effektivt ned, synes fortsat at bestå. Indberetterne taler fortrinsvis om svage angreb, og i de tilfælde, hvor man vil benytte lidt stærkere styrkeangivelser, har sprøjtearbejdet ikke været grundigt nok.

Vi citerer følgende: „Ret stillestående. Nyinfektioner sjældne“ (M. E. Elting, Næstved); „kun svage angreb på de mest modtagelige sorter“ (Hans M. Jepsen, Statens forsøgsstation, Blangstedgaard); „hvis man har forsømt den tidlige kobbersprøjtning, har man senere måttet føre en både dyr og besværlig kamp mod skurven“ (Chr. Greve, Sydfyn); „angrebet synes standset, når man har sprøjtet omhyggeligt“ (Chr. A. Nørholm, Horsens); „har ikke særlig gode betingelser, men skurven er der“ (M. Sørensen, Esbjerg-Varde); „ingen synlige ændringer sket i den sidste måned“ (Hans Chr. Madsen, Midt- og Nordsjælland); „der kan findes skurv, men almindeligvis uden større betydning, dog ofte galt, hvor der er sket for sømmelse angående sprøjtning i forsommeren og forår. Meget få nyinfektioner efter blomstring“ (Arne Sørensen, Jylland); „skurven blev standset i det varme og tørre vejr, og derfor er der i øjeblikket mindre skurv, end der plejer at være på denne årstid. I den sidste uges tid er der dog begyndt at vise sig nye skurvpletter på de unge blade, samtidig med, at temperaturen blev lidt lavere, og der faldt megen dug“ (Philip Helt, Stevns-Fakseegnen); „den gamle skurv fra juli måned er der naturligvis stadig, men nye infektioner og ny spredning synes der ikke at have været tale om. Lidt nervøsitet for natteduggen har der været, og helt se bort fra spredning de steder, hvor der i forvejen var skurv, kan man vist ikke. Men alt i alt har skurven ikke voldt kvaler i august's tørke“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt og Præsto Amt).

Pæreskurv (*Fusicladium pirinum*) skønnes gennemgående at være lidt mere udbredt end æbleskurv. Et par indberettere noterer, at sætningen på pærer har været utilfredsstillende: „Hvor pæreskurven findes, er den temmelig ondartet, men det er der, hvor sprøjtningen i forsommeren er forsømt“ (Arne Sørensen, Jylland) og „ingen nye angreb konstateret“ (J. Klarup-Hansen, Maribo Amt).

Gul monilia (*Monilia fructigena*). Kirsebærrene klarede sig særdeles fint, og ingen har noteret angreb af betydning.

Noget lignende kommer nok til at gøre sig gældende for blommernes vedkommende; i hvert fald er der kun iagttaget ganske lidt gul monilia på de tidlige sorter, og man har indtryk af, at de øvrige også vil gå ram forbi. Fra Blangstedgaard nævnes, at enkelte ødelagte frugter er set på sorten Althans (J. Vittrup Christensen).

På æble har svampen derimod ret godt fat mange steder — især på grund af de mange indfaldsporte forårsaget af larvegnav. Vel kan der endnu ikke tales om alvorlig skade, men mange frugtavlere frygter, at man kommer til at regne med ret stor angrebsprocent i den kommende tid. „Det er mit indtryk, at det bliver et moniliaår“ (C. T. L. Worm, Uggeløse). „Breder sig en del, særlig efter angreb af rønnébærmøl og syrehveps“ (M. E. Elting, Næstved). „Da „ormene“ er så ualmindelig flittige, er der huller nok til infektion“ (A. Diemer, Renner frugtplantage). „De mange æblevikerangrebne vil give mange moniliaangrebne frugter. Der er allerede mange angrebne frugter under sommeræbletræerne“ (Chr. Greve, Sydfyn). „Der kommer en del efterhånden, noget til overraskelse for mange. Er den værst i tørre somre?“ (Arne Sørensen, Jylland). „En del, og især hvor udtyndingen har været mangelfuld“ (Hans M. Jepsen, Blangstedgaard).

Pærerne synes gennemgående kun at være svagt angrebet af gul monilia, men larvebeskadigelser er jo også langt mere underordnet end for æblers vedkommende. „På sommerpærer var der lidt mere angreb af gul monilia, end der plejer at være. På senere sorter har jeg endnu ikke set angreb“ (Philip Helt, Stevns-Fakseegnen).

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) noteres på stikkelsbær som værende af nogenlunde sædvanlig udbredelse, men sine steder dog alvorlig. „På stikkelsbær har der været noget mere angreb af skivesvamp, end der plejer at være“ (Philip Helt, Stevns-Fakseegnen). „Det synes mig, at angrebet har været værre i år end tidligere“ (J. Mosegaard, Odense). Om solbær skrives fra statens forsøgsstation, Hornum: „Der er stor forskel på sorternes modtagelighed. Enkelte sorter synes at være helt uimodtagelige, medens andre er meget let modtagelige“ (I. Groven). „Skivesvamp er ikke meget udbredt i år“ (W. Norrie, Uggeløse).

Hindbærstængelsyge (*Didymella applanata*) svinger en del i angrebsstyrke. Der skrives: „Angrebene hyppige og kom usædvanlig tidligt“ (M. E. Elting, Næstved). „Kun ganske svage angreb hist og her“ (Jørg. Jørgensen, Aalborg). „Trods det tørre vejr er der dog en del stængelsyge på de nye skud“ (Niels Gram, Aabyhøj). „I forbindelse med tørken har svampen virket meget hemmende for frugtudviklingen“ (Max Clausen, Jylland). „I den senere tid er der begyndt at vise sig en del angreb af stængelsyge på de unge hindbærskud“ (Philip Helt, Stevns-Fakse). En del indberettere karakteriserer hindbærstængelsygen som svag.

Køkkenurter.

Selleribladpletsyge (*Septoria apii*) får ret varierende „skudsmål“, og det er vort indtryk, at forklaringen herpå er den, at de planter, der var sygdomsfrie, da de kom på marken, har klarer sig godt, medens det er gået galt med planterne, der allerede fra bænken var angrebet af bladpletsygen. Iagttagelser fra gartnerier på Sjælland går ud på, at „captan-

midlerne ikke synes helt at stå på højde med kobber- og kviksølvmidler til bekæmpelsen" (A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl).

Bø n n e s y g e (*Colletotrichum lindemuthianum*) omtales fra Sydfyn således: „Denne ellers så berygtede sygdom har vi blandt 15 avlere kun konstateret meget lidt af i år, det mindste i de sidste 6 år“ (Chr. Greve).

K a r t o f f e l s k i m m e l (*Phytophthora infestans*) på tomatfrugter omtales fra alle landets egne som ganske underordnet — selv hvor sprøjtningen har været udeladt.

G u l e b l a d e — måske delvis forårsaget af bladpletsvampe — har været meget udbredt på drivhustomater af en ny, fløjlsplet-resistent sort. I gartnerier, hvor husene har været tilplantet med flere sorter, har den omtalte sort kunnet udpeges netop på grund af de gule blade. Det er ikke lykkedes at påvise, hvorvidt der er tale om svampeangreb, eller om sortens rodsystem er for svagt med hensyn til bemægtigelsesevne overfor næringsstofferne eller i tålsomhed mod for store vandsvingninger i jorden.

Mogens H. Dahl og Frank Hejndorf.

Skadedyr på landbrugsplanter.

Korn og græsser.

Kornlus (*Aphis granaria*). Der er modtaget 2 meddelelser om angreb. Fra Hadsund skrives: „Et par enkelte havremarker omgivet af skov meget stærkt angrebet. Lusene sad i et antal af 15—20—30 på småaksene. Hele marken var fyldt. Tilsyneladende god virkning af 4 % nikotinpudder“ (E. Vilhelmsen), og fra Ribegnen: „Enkelte svage og et ganske enkelt stærkere angreb af kornlus i havre på marsken. Vi har ikke forsøgt med noget til bekæmpelse“ (Aage Buchreitz).

Halmhveps (*Cephus pygmaeus*). Fra Nordøstfyn skrives: „Halmhvepsens larveangreb har været noget udbredt i hvedemarkerne i år. Ikke så få hvedestrå var knækkede ved høst på grund af halmhvepsens angreb“ (Helge Rasmussen).

Aksuglens larve (*Hadena basilinea*). Fra Ulfborgegnen skrives: „På en hvedemark i Thorsted fandtes et meget stærkt angreb af aksuglens larve. På marken så det efter høsten ud, som om der var sået grutning over marken. I hobene fandtes talrige aks, hvor kærnerne var overgnavede eller udhulede, og under de enkelte hobe fandtes talrige larver“ (N. Stigsen).

Hvedemyg (*Contarinia tritici* og *Sitodiplosis mosellana*). Der skrives om angreb på vårhvede fra Vejleegnen (Vald. Ternvig) og iøvrigt om lettere angreb fra Faaborgegnen (A. Bjerre), Nordøstfyn (Helge Rasmussen) og Sydsjælland (P. Grøntved). Stærkere angreb rapporteres fra Stevns: „Kun på en enkelt ejendom ved byen har der været kraftigt angreb. Ejendommen lå i læ for alle vinde“ (Aage Madsen), og fra Bornholm: „I adskillige marker har der været ret stærke angreb af hvedemyg, ofte de orangegule“ (A. Juel-Nielsen).

Bælgplanter.

Stængelål (*Ditylenchus dipsaci*). 6 beretninger melder, at der ikke er set angreb på græsmarksbælgplanterne, medens der i 7 skrives om angreb, der gennemgående betegnes som svage eller i hvert fald vanskelige at erkende som følge af planternes nedvisnen. Lemvigegnen: „Kløverplanterne er nu faktisk overalt nedvisnede på grund af tørken, så noget sygdomsbillede er det vanskeligt at få“ (S. Andreassen). Hads Herred: „Svage angreb ret almindelige, især i rødkløver og navnlig i frøavlsladbrug“ (Arne Hansen). Skanderborg Amt: „Enkelte steder først på måneden er der fundet små pletter angrebet af stængelål på lave pletter og ved furer“ (Carl V. Petersen). Vis Herred: „Nogle steder skade på rødkløver“ (N. A. Drewsen). Marslev: „Synes ikke at være særlig ondartet i år her på egnen, måske har tørken „dækket“ angrebene“ (P. Bruun Rasmussen). Roskildeegnen: „Der er nogle steder set stærke angreb af hvidkløverål, som sammen med vedvarende tørke har udtyndet plantebestanden en del“ (K. M. Nielsen).

Øtoftegaard, Taastrup: „Ålepletterne er ikke blevet større i den tørre tid, men de angrebne pletter har et meget stort indhold af ål“ (Aage Munk). Sydsjælland: „Som sædvanlig er der en del tilfælde i rodkløver, men i august har der ikke været vækst i kløveren, og så ses åleangrebet ikke stærkt“ (P. Grøntved).

Bladrandbiller (*Sitona spp.*). Fra Nordjylland foreligger 3 beretninger om stærkt gnav på kløver i udlægsmarkerne. Lokiteterne er Tylstrup (Aage Bach), Aalborg (J. Chr. Andersen-Lyngvad) og Vinderup (J. Rindom).

Bederoer.

Roeål (*Heterodera schachtii*). Fra Hadsund: „Et par marker med ret stærke angreb af roeål. På begge ejendomme var det almindeligt at sprede affald fra roerum og -vasker sammen med staldgødningen — altså foran roemarken. Der sløses uden tvivl meget på dette område, og det kan blive øyrt“ (E. Vilhelmsen). Fra Grenaa skrives om enkelte stærke angreb på små ejendomme, hvor bederoer følger tæt på hinanden (Chr. Sloth).

Bedelus (*Aphis fabae*). Bedelusene har i august været meget udbredte, og i 54 indberetninger omtales angreb af større eller mindre betydning. Kun i 4 tilfælde (Martin Christensen, Sindal, G. Heltoft, Nibe, Aage Buchreitz, Ribe, og A. Juel-Nielsen, Rønne) omtales angrebene som betydningsløse. Der gives dog i mange tilfælde udtryk for undren over den forholdsvis ringe skade, der er sket trods det gunstige vejr, og i forhold til angrebene i 1954 synes de i år at være moderate. Mange steder er lusebestanden i månedens slutning ved at uddø, men nogle steder har der været tale om en opblussen. Det er bemærkelsesværdigt, at der i så mange beretninger tales om angreb på de mange stokløbere i 1. års markerne, hvor også de store frøplanter af hvidmelet gåsefod har været meget stærkt besat. Bekæmpelse er udført i en del tilfælde, men det sene tidspunkt har dog fået mange landmænd til at vente i håb om en spontan reduktion i lusebestanden. Iøvrigt citeres nogle beretninger fra landets forskellige egne: Sydthy og Thyholm: „Ret slemme angreb og bekæmpelse nødvendig“ (K. Hougaard). Morsø: „Spredte angreb i alle bederoemarken. Særligt har de mange stokløbere virket tiltrækkende på lusene. Bekæmpelse dog kun iværksat enkelte steder. Sprøjtning med 1½ kg 35 % paration har virket godt“ (Engelhart Jensen). Lemvigegnen: „I det varme og tørre vejr har lusene i de sidste halve snes dage bredt sig eksplosionagtigt i mange bederoemarken. Bekæmpelse med parationmidler er iværksat mange steder“ (S. Andreassen). Vinderup: „Mange svage angreb, enkelte stærke. 10 ha sprøjtet med Bladan 1,3 liter pr. ha. Fin virkning“ (J. Rindom). Viborg: „Angrebene af bedelus tager til i styrke, og i nogle tilfælde har det været nødvendigt at sprøjte, men det sene tidspunkt, den vanskelige fodersituation, hvor de mange stokroer benyttes til staldfoder, bevirker en vis tilbageholdenhed i så henseende“ (O.

Th. Nielsen). Ulstrup: „Meget almindelig. Dog ser det nu ud til (1. september), at lusene er på retur. Her er sprøjtet ca. 100 ha med meget godt resultat ($\frac{1}{2}$ l Bladan pr. td. ld.). Tilsyneladende ingen forskel på de forskellige stammers modtagelighed“ (H. P. Nielsen). Grenaa: „I de fleste marker findes pletvis stærke angreb af bedelus. I disse pletter er roerne som regel helt ødelagt. Mange sprøjter med Bladan, men de fleste skyr ulejligheden, eller de regner virkningen for lovlig kortvarig. Tørken forstærker angrebet og svækker roernes modstandskraft“ (Chr. Sloth). Rønde: „Har hærget praktisk talt alle bederoemarker, men er nu stort set ovre. For ca. 1 uge siden kulminerede angrebet“ (P. Mumm). Herning: „I sidste uge begyndte ret alvorlige angreb flere steder. I betragtning af den langvarige tørke, er det mærkeligt, at angrebet ikke er sat ind forlængst“ (Niels Jørgen Nielsen). Hads Herred: „Fra svage og spredte forekomster af bedelus ved månedens begyndelse, skete der en meget kraftig opformering, således at stærke angreb med betydelig skadevirkning var meget almindelig. Angrebene kulminerede omkring den 20. august, og nu ved månedens slutning er lusene forsvundet fra næsten alle marker. Bekæmpelse ved sprøjtning med paration har haft god virkning“ (Arne Hansen). Skanderborg Amt: „Bedelusen synes mange steder at blive slem trods det sene tidspunkt for dens fremkomst. Den ses tydeligt på de mange stokroer, der findes i roemarkerne i år, men det tyder også på, at lusene slår ned, hvor roerne i forvejen står dårligt (de tørre pletter eller pletter forårsaget af rodbrand). Mange steder sprøjtes der mod lusene“ (Carl V. Petersen). Horsens: „Angrebene stærke, sprøjtning almindelig“ (Aksel Nielsen). Rødding: „I henved 2 måneder har bedelusen angrebet bederoemarkerne — men angrebene har overalt været så svage, at bekæmpelse kun undtagelsesvis er blevet gennemført. Der er dog stadigvæk marker, der er så angrebne, at det nok ville betale sig at sprøjte med Bladan“ (Georg Nissen). Faaborgegn: „Alle bederoemarker befængte — i månedens begyndelse lettere, midt i måneden voldsom forværring — mange pletter helt ødelagte i småkolonier over markerne. I mange marker ikke en plante uden lus! Nogle frømarker helt sortladne, selv på lang afstand at se. Luseantallet synes kulmineret mod slutningen af måneden“ (A. Bjerre). Roskildeegn: „Bedelusen optrådte stærkt i juli, og sprøjtning eller pudring var nødvendig, og derefter ophørte angrebene, men sidst i august blussede angrebene op igen, og sprøjtning eller pudring var påny nødvendig“ (K. M. Nielsen). Sorø: „Bedelus er stadig almindelige i alle bederoemarker — enkelte steder stærke angreb. Pudring og sprøjtning kun udført i enkelte tilfælde“ (Ib Trojaborg). Stevns: „Der er ret ondartede angreb flere steder, og da roerne på grund af tørke er gået næsten helt i stå, kan man se pletter, hvor bladene er helt sorte og fedtede af lus samt af deres affaldsprodukter“ (Aage Madsen).

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Smældere (*Agriotes* spp.). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Bedefluen (*Pegomya hyoscyami*). Der er konstateret en del angreb af 2. (evt. 3.) generations larver, men i langt de fleste tilfælde er der kun tale om svage, betydningsløse angreb. Fra Vinderup skrives: „Enkelte marker angrebet i begyndelsen af august“ (J. Rindom). Kolind: „Har været at finde overalt i hele august, men kun spredte angreb var af alvorlig karakter“ (Ejvind Staunskjær). Brande: „Først på måneden forekom mange ret stærke angreb af anden generation“ (P. Trosborg). Grindsted: „Enkelte lettere angreb. Bladene svides af det varme sand i stedet“ (J. J. Jakobsen). Skærbæk og omegn: „Bedefluerne bliver ved at arbejde, men roerne gror fra dem nu“ (Vald. Johnsen). Frederiksborg Amt: „Enkelte kraftige angreb først på måneden“ (W. Nøhr Rasmussen).

Kålroer, kål o. a. korsblomstrede.

Kållus (*Brevicoryne brassicae*). Over hele landet har kållusene bredt sig stærkt i den forløbne måned, og de torkeramte kålplanter og kålroer har mange steder lidt stærkt under angrebene. I 50 beretninger omtales stærke angreb af varierende omfang, ofte dog i ret begrænsede pletter, medens 24 omtaler mere moderate eller svage angreb. Der er i stor udstrækning foretaget bekæmpelse som regel ved pudring eller sprøjtning med paration. Resultaterne bedømmes noget forskelligt.

Angrebene på kål karakteriseres i 6 beretninger som svage og i 17 som middelstærke eller stærke. Følgende citater er kommentarer fra beretningerne: Odense: „Stærke angreb er overalt iagttaget, hvor der findes kål, såvel i store som små kulturer. Har vist sig vanskelige at holde nede“ (Jørgen Mosegaard). Odsherred: „De fleste steder er der pudret eller sprøjtet ret sent, og angrebet kom meget hurtigt“ (Alfr. E. Langgaard). Øst for Storebælt: „Sprøjtning med paration får ofte skyld for ikke at være virksomt, det varme vejr har sikkert en del af skylden. Sprøjtning med forhøjet koncentration (0,1 %) og i dug synes dog at virke godt“ (A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl). Sorø Amt: „Har bredt sig uhyggeligt i august“ (Ejner Christensen). Næstved: „Kraftige angreb. Lusene er vanskelige at ramme med sprøjtevædsken. Det hjælper med lidt iblanding af sprit“ (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „Der har været meget stærke angreb af kållus. DDT har virket godt, Bladan bedre, men nu ser det ud til, at der er gået svamp i dem, og det virker allerbedst“ (Philip Helt). Frejlev: „De tog godt ved, men en omgang lindan standsede dem“ (A. Diemer).

I kålroe markerne varierer angrebenes udbredelse og styrke meget; mange steder har det været nødvendigt at foretage bekæmpelse. I det følgende bringes et udvalg af beretningerne: Sulsted-Ajstrup: „Pletvis breder luseangrebene sig meget stærkt i kålroerne. Der kan ligge store dynger af lus under bladene, og i det hele taget er roerne pletvis meget medtagne“ (Svend Svendsen). Sydthy og Thyholm: „I det vedvarende tørre og varme vejr breder lusene sig stærkt. Bekæmpelse nødvendig mange steder“ (K.

Hougaard). Morsø: „Slemme angreb næsten overalt“ (Engelhart Jensen). Hobro: „Kållusene har formeret sig meget stærkt i sidste halvdel af august måned. I mange kålroemarker er der sket stor skade, og mange marker vil de kommende dage blive sprøjtet“ (Poul Olsen). Mariager: „Kålroerne er meget generet af de mange lus, der er i år. Hjerterbladene krøller helt sammen. I mange marker er der lus på over 90 % af planterne. 1 liter paration har virket udmærket som bekæmpelse“ (Chr. E. Lauridsen). Knebel: „Stærke angreb satte ind fra den 15. august og har efter ca. 20. august udartet sig til en katastrofe for samtlige kålroemarker. Sprøjtning med 2 liter paration pr. ha har siden den 20. været foretaget i stor udstrækning og lykkeligtvis med langt større held end overfor bedelusene. På baggrund af vore erfaringer overfor bedelusene indledede vi kampen med pudring med 35 kg Bladanpuder pr. ha, men virkningen var langt fra tilfredsstillende. Vi forsøgte derefter med 1 liter Meta-Systox pr. ha og fik 100 % effekt, men standsede igen på grund af forskrifterne og gik over til parationssprøjtninger og blev glædeligt overraskede ved effektiviteten“ (Jørgen Nielsen). Hads Herred: „Spredte forekomster af kållus ved månedens begyndelse udviklede sig under de for lusene gunstige betingelser til ret kraftige angreb i sidste trediedel af august. I de sidste dage er bekæmpelse med paration foretaget i mange marker, og i de tilfælde, jeg har oplysning om, med godt resultat. Der er sprøjtet med fra 1,0 til 2,0 kg pr. ha. Vejrforholdene har været gode for sprøjtning“ (Arne Hansen). Nordøstfyn: „I sidste halvdel af august har kållusene bredt sig stærkt i mange kålroemarker, og da kålroerne lider meget under den langvarige tørke og varme, er kålroerne pletvis, hvor lusene er særlig talrige, ved at gå helt til. Efter den lige modtagne meddelelse må vi til at sprøjte. Iøvrigt har vi de sidste dage forsøgt sprøjtning af nogle marker, og vi har endnu haft god virkning med udsprøjtning af 1 kg Bladan pr. td. ld.“ (Helge Rasmussen). Faaborgegn: „Næsten enhver kålroemark befængt, nogle med pletvis total ødelæggelse af planter“ (A. Bjerre). Æro: „Faktisk alle kålroemarker er befængt med kållus“ (Eilif Johansen). Virumgaard: „Der er i år usædvanlig mange lus på kålroerne. Som for bedelusenes vedkommende er der her også tale om mange lus på få roer. Der blev pudret med Bladan den 27. august“ (S. P. Lyngby). Holbæk Amt: „Kållus i lokale pletter i en del kålroemarker. Pudret med paration“ (J. C. Tvergaard). Vestsjælland: „Angrebene er meget kraftige i øjeblikket, og det går navnlig ud over hjerteskuddet“ (Stanley Jørgensen). St. Heddingekredsen: „Angriber pletvis stærkt i kålroerne“ (Ernst R. Nielsen).

Kålbladhveps (*Athalia spinarum*). Kun få indberetninger er modtaget, og kun i de to følgende omtales angreb: Sindal: „Enkelte stærke angreb i sent såede turnips“ (Martin Christensen). Skærbæk og omegn: „Er ikke set i markerne, men den er fundet på grønkål i en have“ (Vald. Johnsen).

Kålmøl (*Plutella maculipennis*). Der er indsendt 2 meddelelser om angreb af dette insekt. Fra Vejleegn skrives: „Angreb konstateret flere

steder. Skaden dog ikke omfattende" (Vald. Ternvig), og fra Bedsted ved Løgumkloster: „Meget stærkt angreb af kålmøllarver i ca. ½ td. ld. med kål. Visse partier af marken så ud, som om kålbladene var gennemhullede af hagl i stor stil" (Erik Christensen).

Kålsommerfugle (*Pieris brassicae* og *P. rapae*). Den stærke sværmning af kålsommerfugle, der allerede begyndte i juli, fortsatte i august, og som ventet er der rapporteret angreb såvel af den lille som af den store kålsommerfugls larver. Det er som sædvanlig især kål, det er gået ud over, vel nok væsentligt på grund af de mere lune lokaliteter, hvor denne dyrkes i småhaver. Stedvis er kålroer også blevet slemt ribbede, især langs hegn og på lignende beskyttede steder. Bekæmpelse er udført en del steder, og godt resultat er opnået ved anvendelse af DDT i rette tid. I nogle tilfælde gøres der bemærkninger om, at det overvejende er den lille kålsommerfugls larver, der er mest udbredt.

Om angrebene på kål skrives i 19 beretninger om middelstærke – stærke angreb og kun i een om svage. Henrik Nielsen, Holbæk Amt, bemærker, at angrebsstyrken er afhængig af, om bekæmpelse har været foretaget eller ej. Til beretningerne knyttes iøvrigt følgende kommentarer: Salling-Fjends Herred: „Stærke Angreb findes i alt for mange haver, der udføres oftest ingen bekæmpelse — et farligt griseri!" (A. Herborg Nielsen). Statens forsøgsstation, Hornum: „Stærke angreb overalt i kål". Sydfyn: „Overalt ses angreb, men de fleste er opmærksomme og anvender DDT i tide" (Chr. Greve). Sorø Amt: „Selv grønkål er i mange haver helt opædt" (Ejner Christensen). Næstved: „Den hvide kålsommerfugl sværmer for tiden i usædvanlig stort antal, så der kan ventes nye angreb senere" (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „Kålsommerfuglene kom sent, men til gengæld i stort antal. DDT har virket godt mod larverne, men hvor man intet har gjort, er kålen ødelagt" (Philip Helt).

Der skrives om angrebene på kålroer fra Sindal: „Optræder almindeligt overalt" (Martin Christensen). Statens forsøgsstation, Tylstrup: „Der er meget stærke angreb i de fleste marker og især langs hegnene. Der har været god virkning af pudring med DDT. Det har også været slemt i en mark med fodermarvkål" (Aage Bach). Centralgaarden, Store Vildmose: „Ret stærke angreb på kål, især hvidkål og blomkål. De fleste larver døde efter pudring med DDT. Tropaeolum sået i bede ved gården meget stærkt angrebet" (Knud Søndergaard). Ulfborgegnen: „Angreb af kålorme på kålroer er flere steder her på egnen af ret alvorlig art. Pudring eller sprøjtning med DDT er foretaget nogle steder med god virkning" (N. Stigsen). Mariager: „Der findes usædvanlig mange kålorme, og mange roer står og stritter med de bare ribber" (Chr. E. Lauridsen). Djursland: „Der er konstateret ret stærke angreb af kålorme i flere kålroemarker, og mange planters blade er allerede slemt afribbede. I haver er på forskellige kålplanter truffet en hel del larver af den lille kålsommerfugl, mens angrebene i kålroemarkerne hovedsagelig er forårsaget af larver af den store" (Keld Clausen).

Kolind: „Er nu overalt i kålroearrealerne og har i en del marker skadet meget“ (Ejvind Staunskjær). Hads Herred: „Der findes kålorme i næsten alle kålroemarker. Langs markens sider og navnlig i nærheden af haver har larverne i mange tilfælde fuldstændig afribbet kålroebladene. Hvor der er sprøjtet med paration mod kållus, har der også været 100 % virkning mod kålormene“ (Arne Hansen). Rødning: Sommerfuglene har lagt en del æg i sidste del af august, og nu pr. 1. september er der optræk til flere slemme angreb. Kålplanterne i mange haver er helt afribbede“ (Georg Nissen). Skærbæk og omegn: „De er ved at blive slemme. Kålroernes blade forsvinder, så kun ribberne står tilbage, og de forstår at foretrække roeplanter, der er ordentlig saftspændte, og ikke de sovende planter“ (Vald. Johnsen). Skælskøregnen: „Ret stærke angreb i mange marker“ (Viggo Sørensen). Stevns: „Enkelte kålroestykker helt ribbede, og sommerfuglen sværmer stærkt endnu“ (Aage Madsen).

Krusesygegalmyg (*Contarinia nasturtii*). Af 57 beretninger omtaler kun 10 angrebene som svage, medens resten melder om alvorligere angreb af forskellig udbredelse og styrke. Der er som følge af angrebene mange steder opstået halsbakteriose i kålroerne, men tilsyneladende er omfanget af denne følgesygdom meget varierende fra egn til egn.

Angrebene på kål betegnes som middelstærke af Jørgen Jørgensen, Aalborg Amt, C. T. L. Worm, Nordsjælland, Egon Hansen, Københavns Amt, og A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl som indberetter for hele området øst for Storebælt. Som stærke karakteriseres angrebene af K. M. Hove, Jelling, Chr. Greve, Sydfyn, og J. Klarup-Hansen, Maribo Amt, samt af 4 sjællandske konsulenter, der bemærker følgende: Holbæk Amt: „Kedeligt, at angreb ikke kan ses før bekæmpelse er for sent“ (Henrik Nielsen). Sorø Amt: „Sent udplantede blomkål synes næsten ødelagt af krusesyge“ (Ejner Christensen). Næstved: „Ret ondartet. Angrebene viser sig ret sent. Mange steder blev sprøjtet tidligt for at hindre angreb, men alligevel kom disse på et senere tidspunkt“ (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „Der har været meget stærke angreb af krusesyge i kålen, og mange steder vil det blive småt med kálhovederne“ (Philip Helt).

Langt de fleste indberetninger om angreb på kålroer melder om udbredte og stærke angreb. Følgende citater viser bl. a., hvor forskelligt halsbakteriosen optræder: Aalborg: „Der er et ondartet angreb i gang i de fleste kålroemarker, og halsforrådnelsen er fremtrædende, hvorfor der kan ventes et stærkt angreb af kærneforrådnelse, hvor bakteriosen ikke standses af tørt og koldt vejr. Angrebet findes under alle jordbundsforhold og kan vanskeligt bekæmpes i praksis“ (J. Chr. Andersen-Lyngvad). Nibe: „Halsråd er meget udbredt, og skaderne store“ (G. Heltoft). Vinderup: „Halsråd findes i alle marker; skaden meget forskellig“ (J. Rindom). Hobro: „Der har i de fleste kålroemarker været angreb af krusesygegalmyg. Men på grund af det tørre vejr har det ikke fået nogen stor betydning“ (Poul Olsen). Hadsund og omegn: „August måned kom med stærke angreb. Overvejende er angrebene

dog ret godartede, men de er meget almindelige. Til trods for det tørre vejr er forrådnelsen i rodhalsen forholdsvis stærk" (E. Vilhelmsen). Mols: „Myriader af larver hægede i månedens sidste halvdel samtligde kålroemarkers ganske gennemgribende. Både paration og Meta-Systox, som har været anvendt i kampen mod lusene, synes at have været komplet virkningsløst overfor disse larver, hvis skadevirkning sammen med lusene synes at være meget stor" (Jørgen Nielsen). Hads Herred: „Angrebet ses i alle kålroemarkers, og i en del af markerne er der efterhånden betydelig skadevirkning, navnlig hvor det forekommer sammen med stærke angreb af kållus. Der findes endnu kun få planter med halsforrådnelse" (Arne Hansen). Vejleegnen: „Angreb har været særdeles omfattende i sommer. I nogle marker findes ikke en „ærlig" roe, men forrådnelse i selve roen har det ikke været slemt med" (Vald. Ternvig). Rødding: „Har hærget voldsomt i enkelte marker — og angreb er helt almindelige. Koster næsten hvert år kålroeavlerne her på egnen en masse penge i tabt udbytte og nedsat holdbarhed" (Georg Nissen). Vestfyn: „Angreb er som sædvanlig almindelige og ret slemme, og det synes — i modsætning til tidligere år — at efterfølges af halsråd" (Kr. Brødsgaard). Ærø: „Faktisk alle kålroemarkers er angrebet stærkt. Da kålroerne i år ikke gror for stærkt, vil dette lettere nedsætte udbyttet yderligere" (Eilif Johansen). Holbækegnen: „Forrådnelse efter angreb af krusesygegalmyg er meget udbredt" (Chr. Christensen). Roskildeegnen: „Krusesygegalmyggene har været meget stærkt på færde, og der findes stærke angreb i næsten alle kålroemarkers, der nu viser sig ved flerhovede toppe og forrådnelse. Enkelte steder har man sprøjtet med godt resultat" (K. M. Nielsen).

Kålfluer (*Chortophila brassicae* og *Ch. floralis*). Angreb af den lille kålflue findes stadig både i kål og kålroe, og selv om disse angreb på nuværende tidspunkt ikke kan gøre større skade, er de dog i forbindelse med tørken og andre skadedyr medvirkende til at nedsætte planternes vækstkraft. Vi citerer nogle beretninger om angreb på kålroe, der i følge vort kendskab til kålfluernes biologi må være forårsaget af den lille kålflue: Salling: „Angrebene af den lille kålflue har været ondartede og langvarige". (Kr. Nielsen). Skanderborg Amt: „Vi har i nogle roemarkers fundet temmelig stærke angreb af kålfluens larver, og den langvarige tørke hindrer roerne i at overvinde angrebet" (Carl V. Petersen). Ribeegnen: „Vi har haft usædvanligt slemme angreb, men de roer, som overlevede angrebene dengang, klarer sig nogenlunde. Der er ingen kålroemarkers, som er gode, idet tørken har skadet dem alle" (Aage Buchreitz). Skærbæk og omegn: „Dette skadedyr har hærget i mange kålroemarkers, så stærkt at udbyttet vil blive væsentligt nedsat" (Vald. Johnsen). Løgumkloster: „Roerne er ved at komme lidt til sig selv igen, men angrebene har sat deres tydelige spor" (Hans Jepsen). Vis Herred: „Laverne har i forbindelse med tørken forårsaget stor skade i kålroemarkers" (N. A. Drewsen).

Klækningen af den store kålflue har i år været betydelig senere end de nærmest foregående år, og de fleste steder er æglægning først begyndt i de

sidste dage af august. Det bemærkes i flere beretninger, at hverken antallet af fluer eller æg synes at være tilnærmelsesvis så stort som sidste år. Der skrives herom fra Tylstrup: „Det ser ikke slemt ud pr. 1. september, men der er små larver i en del roer“ (Aage Bach). Vinderup: „Den sidste uge findes fluer i roemarkerne, ligesom æglægning ved planterne nu kan ses“ (J. Rindom). Aulum og omegn: „Æglægningen af den store kålflue er begyndt, men synes at være mere sparsom end sidste år“ (S. Nørlund). Mariager: „Der kan nu findes æg af den store kålflue flere steder“ (Chr. E. Lauridsen). Herning: „Det ser ikke ud til, at det forventede stærke angreb af den store kålflues larver kommer i år. Det har i hvert fald hidtil kun været forholdsvis få fluer, der har været fremme; og det ser ikke ud til, at der er foretaget æglægning i det voldsomme omfang, som vi har set de senere år“ (Niels Jørgen Nielsen). Videbæk og omegn: „Æglægning af den store kålflue er nu i fuld gang mange steder, tilsyneladende dog ikke så voldsom som i fjor“ (L. Hangaard Nielsen). Nr. Snede: „De sidste dage i måneden er der konstateret æglægning af den store kålflues larve“ (Sv. Aa. Jacobsen). Brande: „Æglægning nu først påvist og kun i ringe omfang“ (P. Trosborg). Grindsted: „Ingen æglægning pr. 25. august, men ret stærk sværmning. Ca. 3 uger senere end sidste år“ (J. J. Jakobsen).

Om angreb på kål skrives i 6 beretninger om middelstærke angreb og i 3 tilfælde om stærke, således fra Centralgaarden, Store Vildmose: „Blomkål meget stærkt angrebet; vanding med Bladanoplosning synes ikke at have hjulpet“ (Knud Søndergaard). Sydfyn: „Kålfluerne har forvoldt mest skade på blomkål og hvidkål. Parationvanding skulle der til for at hjælpe“ (Chr. Greve). Øst for Storebælt: „Stærke angreb selv på de blandt dyrkerne såkaldte „ufarlige“ tidspunkter“ (A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl).

Kartofler.

Kartoffelål (*Heterodera rostochiensis*). Der er indløbet 13 beretninger om angreb, der dog i flertallet af tilfældene er fundet i haverne. Angreb i markerne synes stadig at være en sjældenhed, hvor man anvender et rationelt sædskifte, desværre er der visse egne, hvor dette ikke er tilfældet. Følgerne udebliver da heller ikke. Der er rapporteret et enkelt stærkt angreb på frilandstomater. Fra statens forsøgsstation, Tylstrup, skrives: „Ingen angreb her, men det ser slemt ud i haverne. Der burde måske sættes noget hårdere ind og navnlig gives noget mere oplysning. Mange haveejere er ikke klar over årsagen til det alt for lille udbytte“ (Aage Bach). Mariager: „Det hører til sjældenheder, at man iagttager kartoffelål i marken, men i de fleste haver kan ålene findes“ (Chr. E. Lauridsen). Skive: „Vi formelig vader i ål, særlig i haverne i Fjends på de lette jorder, i byerne Stoholm, Sparkær o. s. v. Det er mit indtryk, at det ikke er tilstrækkeligt at kortlægge åleforekomsterne, der må virkelig gøres noget“ (A. Herborg Nielsen). Bjerringbro og omegn: „I et enkelt tilfælde, hvor man har ladet hånt om sædskiftet, er kartoflerne så stærkt angrebet, at der højst bliver en fjerdedel af normalt udbytte“ (B. R.

Bentholm). Fra Næstved skrives, at frilandstomater er kendeligt svækkede i de angrebne haver. (M. E. Elting). Sydsjælland: „Meget udbredt i kolonihaver; ikke truffet i marker“ (P. Grøntved).

S m æ l d e r e (*Agriotes* spp.). Se diverse skadedyr.

K n o p o r m e (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Skadedyr på havebrugsplanter.

Frugttræer og frugtbuske.

Bladlus på frugttræer. Angreb af den grønne og den røde æblebladlus (*Doralis pomi* og *Yezabura malifolii*) har ifølge 16 indberetninger været middelstærke eller stærke, medens 7 beretninger karakteriserer dem som svage. Blodlusen (*Eriosoma lanigerum*) har optrådt godartet de fleste steder, men lokalt har angreb af blommelusen (*Hyalopterus pruni*) været stærke. Fra Nordjylland skrives: „Angreb af lus har bredt sig meget i første halvdel af august (planteskoler)“ (Poul Jacobsen). Salling-Fjends: „Masser af lus — mest på unge frugttræer. Der udføres kun få, oftest ingen sprøjtninger“ (A. Herborg Nielsen). Forsøgsstationen Spangsbjerg, Esbjerg: „Stærke angreb af bladlus i æblefroplanter og -podninger; iøvrigt sjældent“ (Axel Thuesen). Esbjerg-Varde: „Det er ikke mindst æblebladlusene, der har vundet frem i den sidste tid. Blommelusene er sjældnere af større betydning. På pæreses også en del svage angreb“ (Martin Sørensen). Århuseggen: „En sprøjtning med Systox efter æblernes afblomstring har tilsyneladende haft forbavsende god virkning mod blodlusen“ (Arne Pallesen). Blangstedgaard: „Kun meget svage angreb af blodlus enkelte steder“ (Hans M. Jepsen). Sydfyn: „Sent kom bladlusene i gang, og jeg tror næppe, de vil komme til at volde nævneværdig skade. Men Systox på afblomstring har virket fint mod lus“ (Chr. Greve). Maribo Amt: „Angrebene af blodlus er ikke særlige kraftige eller iøjnefaldende, men angrebene er hyppigere end ventet“ (J. Klarup-Hansen). Nordsjælland: „Æble: Er taget stærkt til i sidste halvdel af måneden. Blomme: Angrebet er forbi, men det har været slemt“ (C. T. L. Worm). Sorø Amt: „Har bredt sig meget og synes at være mere livskraftig end for en måned siden“ (Ejner Christensen). Næstved: „Har optrådt ondartet i denne måned, men nu er angrebenes styrke i stærk aftagen“ (M. E. Elting).

Æblevikleren (*Carpocapsa pomonella*). Angrebene betegnes i 6 indberetninger som svage, i 11 som middelstærke og i 9 som stærke. Jylland: „Helt galt kan det være på Boskoop ved svag sprøjtning. Helt anderledes angreb end i mange år“ (Arne Sørensen) og „gentagne sprøjtninger med et parationmiddel synes at kunne holde æblevikleren i ave“ (Arne Pallesen). Sydlyn: „Det er længe siden, man har oplevet så stærke æbleviklerangreb som i denne sommer“ (Chr. Greve). Nordsjælland: „Hører så afgjort til plagerne i 1955“ (Hans Chr. Madsen). Sorø Amt: „Arbejder stadig — og synes at være betydeligt mere udbredt i år end i de senere år“ (Ejner Christensen). Næstved: „Er meget slem i år. Angrebene ses vel nok mest, når der er så få frugter på træerne“ (M. E. Elting). Stevns-Fakseegnen: „En stor part af de æbler, der hænger på træerne, er angrebet af æbleviklere; men der er sikkert ikke flere angrebne frugter, end der plejer at være, snarere mindre“ (Philip Helt).

Blommevikleren (*Laspeyresia funebrana*). Flertallet af indberetningerne betegner angrebene som svage. Fra Jylland meddeles: „Er mere udbredt end tidligere. Måske årsagen må søges i, at man ikke finder det umagen værd at ofre sprøjtning på de oftest sparsomt besatte blommetræer“ (Arne Pallesen). Horsens: „Enkelte svage angreb“ (Chr. A. Nørholm). Næstved: „Enkelte steder slem på Rivers, ellers er angrebene ret godartede“ (M. E. Elting). Sorø Amt: „Det er sjældent at se rigtbærende blommetræer i år — så de angrebne frugter er iøjnefaldende“ (Ejner Christensen). Stevns-Fakseegnen: „Der er så godt som ingen blommer, og de fleste blommeviklere finder man derfor i mirabeller. Rigtig stærke angreb har jeg ikke set“ (Philip Helt).

Rønnebærmøllet (*Argyresthia conjugella*). I 13 beretninger meldes, at angreb ikke er set, 3 omtaler svage og 6 stærke angreb. Vi citerer følgende indberetninger: Aalborg Amt: „Meget stærke angreb ses alle vegne“ (Jørgen Jørgensen). Jylland: „Flere af dem end i mange år, men der er jo heller ingen rønnebær“ (Arne Sørensen) og „i usprøjtede træer huserer rønnebærmøllet bravt i denne varme sommer. I fjor var der jo så rigeligt med rønnebær, så der var ingen mangel på „vinterbolig“ for møllene“ (Arne Pallesen). Fyn: „En del middelstærke angreb i erhvervsplantager“ (Sigurd Thorup). Nordsjælland: „Set meget stærke angreb i enkelte plantager og mindre angreb i mange“ (Hans Chr. Madsen). Næstved: „Angrebene er fortsat meget udbredte her på egnen. Skyldes vel nok, at der ingen frugter er på rønnebærtræerne“ (M. E. Elting).

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). Angrebene er ifølge flertallet af indberetningerne taget voldsomt til i løbet af august. Fra Salling-Fjends skrives: „Man skulle tro, at træerne havde fået et lag guldbronce. Frugttræsprojterne er ved at ruste op her på egnen, men det hævner sig!“ (A. Herborg Nielsen). Horsens: „Mange og meget stærke angreb er almindelige“ (Chr. A. Nørholm). Nykøbing F.: „Angrebene af rødt spind er ganske overvældende mange steder. Det er især svedskeblomme og æbler, men også undertiden pærer, der er angrebet. Flere steder er skaderne uop-

rettelige (små frugter), og mange steder har man måttet sprøjte hyppigt for at få bugt med angrebet" (J. Klarup-Hansen). Nordsjælland: „Miderne er i de fleste plantager i rivende udvikling, dog har de svært ved at komme i gang i plantager, der på afblomstringen blev sprøjtet med Systox. Også klorbensidmidlerne er gode" (Hans Chr. Madsen). København og omegn: „Ses mere og mere på æble- og blommetræer, såvel espalierede som fritstående træer. I mange haver ses på lang afstand det broncefarvede skær" (Alfred Rasmussen). Sorø Amt: „I plantagerne har rødt spind bredt sig meget i august — og ikke mindst i de velsprøjtede plantager. I privathaver, hvor der ikke er sprøjtet, ses rødt spind kun sjældent" (Ejner Christensen). Næstved: „Meget udbredt. Angrebene kan ses på lang afstand. Der er allerede store mængder vinteræg i grenkløfterne" (M. E. Elting).

Galmider (*Phyllocoptes fockeui*). Fra Odense skrives: „Angreb set enkelte steder, men Systox-sprøjtningerne har igen i år vist sig effektive" (Jørgen Mosegaard).

Køkkenurter.

Gulerodsbladloppen (*Trioza apicalis*). Der skrives i 14 beretninger om ubetydelige eller slet ingen angreb og kun i 5 om angreb af betydning. Fra Århusegnen (Aage Gylling), Frederiksborg Amt (C. T. L. Worm) og Odsherred (Alfr. E. Langgaard) karakteriseres angrebene som middelstærke. Fra Aalborg Amt skrives: „Der er gennemgående angreb af krusesyge i de fleste markgulerødder, men angrebet er ikke så ondartet som for 25 år siden" (J. Chr. Andersen-Lyngvad), og fra Stevns-Fakseegnen: „Man finder angreb af gulerodsbladlopper i mange haver, men det er sjældent at finde rigtigt stærke angreb" (Philip Helt).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). Se diverse skadedyr.

Porremøl (*Acrolepia asectella*). Der meldes i 2 tilfælde om betydelige angreb af dette insekt, således fra Esbjerg-Varde: „Efter en del års stilstand, synes dette skadedyr at være dukket op igen" (Martin Sørensen), og fra Sydfyn: „Det er længe siden, jeg har set porremøllet tage for sig af retterne som i år" (Chr. Greve).

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Gulerodsfluen (*Psila rosae*). Af de 29 modtagne indberetninger melder 20 om ubetydelige angreb, medens resten omtaler middelstærke angreb overvejende i småhaver. Fra statens forsøgsstation v. Hornum skrives om meget senere og svagere angreb end sædvanligt, og fra Sydfyn (Chr. Greve) om en forværring af angrebene i haverne i den sidste tid. Fra området øst for Storebælt skriver A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl om middelstærke angreb på gulerod og stærke angreb på selleri, persille og persillerod. Det bemærkes, at sprøjtning med paration på selleri i bæk i nogle tilfælde synes at have virket gavnligt. Fra Stevns-Fakseegnen skrives: „Det er sjældent

at finde et stykke gulerødder uden orm, men det er også sjældent at finde de helt stærke angreb. Dem finder man lettest i persille. Det bliver efterhånden almindeligt at pudre eller sprøjte med DDT eller lindan" (Philip Helt).

Løgfluen (*Hylemyia antiqua*). Fra Frederiksborg Amt meddeler C. T. L. Worm: „Ca. $\frac{1}{2}$ td. Id. skalotter lagt midt i juli efter tidlige kartofler er nu stærkt angrebet af løgfluelarver. Mon ikke det er tredje generation?“. Det er mest sandsynligt, at størstedelen af de larver, der endnu findes, er af 2. generation, da 1. generation i år har strakt sig over et meget langt tidsrum, men det er muligt, at der er enkelte larver af 3. generation nu.

Sellerifluen (*Acidia heraclei*). I en enkelt beretning fra området øst for Storebælt (A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl) betegnes angreb i mange erhvervsmæssigt dyrkede selleriarealer som almindelige og stærke.

Prydplanter.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Se diverse skadedyr.

Knoporme (*Agrotis segetum*). Se diverse skadedyr.

Diverse skadedyr.

Oldenborrer (*Melolontha melolontha* og *M. hippocastani*). Der foreligger kun 4 beretninger om angreb af oldenborrelarver. Herom skrives fra Ladelund: „Enkelte ret stærke angreb af oldenborrelarver (1. års), så vi må nok vente, at de vil blive ret slemme næste år, og der kan være grund til at tage hensyn hertil på udsatte steder, når afgrødeplanen for 1956 skal laves“ (Kr. Nielsen). Rødding: „I en enkelt bederoemark har de skadet en hel del. Der fandtes her både 2. og 3. års larver“ (Georg Nissen). Fyn: „Ved Svendborg er set angreb i planteskolefrøbete af bøg og e g. Det meddeles af lokalfolk, at 1956 skal være flyveår der på egnen“ (Jørgen Mosegaard). Stevns-Fakseegnen: „Jeg har sidst i august set en del ganske små oldenborrelarver — flere end der plejer at være. Det var i bede med primula planter, jeg så dem“ (Philip Helt).

Smælderlarver (*Agriotes spp.*). I 6 af 20 indkomne beretninger skrives om angreb af nævneværdig betydning. Fra Lemvigegnen: „Angreb er truffet i enkelte kartoffelmarker, hvor larverne borer sig ind i knoldene“ (S. Andreassen). Hadsund og omegn: „De findes — også i roer,

men her gør de mindst skade. De er iøvrigt meget almindelige. Bekæmpelse i foregående år ved bejdsning kan spores meget tydeligt, det bliver blot brugt for lidt endnu" (E. Vilhelmsen). Skanderborg Amt: „Angreb af smælderlarver er set i enkelte tilfælde, det tyder på at dens skadevirkning er mindre end sædvanlig, og det skyldes vel, at flere og flere blander lindanmidler i udsæden, hvor der er grund til at frygte angreb" (Carl V. Petersen). Ribeegnen: „Smælderlarver i kartofler er iagttaget mange steder, men skaden synes ikke at være alvorlig" (Aage Buchreitz). Sydfyn: „I gamle græsarealer er der set angreb på kartoffel, løg m. fl." (Chr. Greve). C. T. L. Worm, Frederiksborg Amt, betegner angrebene som sjældne, men stærke.

Viklerlarver (*Cnephasia pascuana*). I månedsoversigten for juni i år side 54 omtales angreb af viklerlarver på bederoer og majs. Efter klækning af individer fra disse angreb, har vi ved velvillig hjælp fra civilingeniør W. van Deurs fået fastslået, at det drejer sig om ovennævnte art.

Tidligere år har larver af 2 andre arter af samme slægt optrådt som skadedyr på lignende måde.

Knoporme (*Agrotis segetum*). Ageruglens larve synes at optræde usædvanlig talrigt i år. Der meldes om skader på en lang række kulturplanter. Her citeres en del udtalelser om angrebene: Hornum: Frilands tomater en del beskadigede af gnav". Hadsund og omegn: „Der kan stadig findes en del i roemarkerne" (E. Vilhelmsen). Århus Amt: „Nogle angreb i gulerødder" (Niels Gram). Århuseggen: „Undtagelsesvis er iagttaget et angreb på et areal med Dahlia, hvor 10—15 % af stiklingeplanterne var ødelagt" (Aage Gylling). Faaborgegnen: „En enkelt gulerodsafgrøde stærkt raseret, derudover kun svage angreb" (J. Lindegaard). Nordsjælland: „De synes ualmindelig ondartede i år og reagerer heller ikke tilstrækkeligt for Cryocid-klid" (C. T. L. Worm). Nordsjælland: „Jeg har set et ret stærkt angreb i gulerødder, men på grund af almindelig mangel på „rødder", betyder det ikke så meget som frygtet" (W. Norrie). Holbæk Amt: „Småhaver svage angreb. I Plantereskoler temmelig alvorlige angreb i stauder, bl. a. i 2-års akelejer" (Henrik Nielsen). København: „Ca. 25 % Dahliastiklingekultur i pletter var stærkt angrebne ved stængelbasis" (P. Jacobsen). Øst for Storebælt: „Paration synes at virke udmærket i praksis" (A. Bjerggård, Vagn Aa. Hallig og P. Dahl). Næstved: „En del larver på forskellige afgrøder, værst på kartofler, og her så det ud til, at King Edward var den foretrukne" (M. E. Elting). Magleby-Karise: „Knoporme er set et par steder i kartofler — ikke slemt" (Ernst R. Nielsen). Stevns-Fakseegnen: „Jeg har set en del knoporme, men spredt sådan, at der har været nogle få i næsten alle kulturer. Jeg har ingen steder set et samlet stærkt angreb" (Philip Helt).

Prosper Bovien og Jørgen Jørgensen.

ELMESYGE (*CERATOSTOMELLA ULMI*) I DANMARK

I midten af august fandtes nogle elmetræer (*Ulmus glabra*) i en allé ved en ejendom mellem Holte og Bistrup i Nordsjælland at være angrebet af elmesyge, der forårsages af svampen *Ceratostomella ulmi*. De pågældende træers alder skønnes at være ca. 40 år.

Elmesygen, som er almindelig udbredt i Vest- og Mellemeuropa og også er konstateret i Sverige, vides ikke tidligere at være iagttaget her i landet. Svampen, som først er beskrevet fra Holland, hvor den bl. a. har gjort stor skade på allétræer, har man herhjemme ved importforbud af elm søgt at holde udenfor landets grænser.

Svampens tilstedeværelse er konstateret med sikkerhed i 2 træer, hvor angrebet tilsyneladende har sat ind med stor heftighed, idet de visnede blade sad tilbage på størstedelen af de udgåede grene vidnende om, at disse må have stået frisk grønne tidligere på sommeren.

Det ene træ var omtrent helt udgået, men havde dog endnu ganske enkelte, levende skud ved grunden. Det andet træ var ligeledes godt på vej til at gå ud, idet hele den oprindelige krone var død; men fra de nederste to trediedele af stammen udgik der friske adventivskud, som om træet på denne måde har villet prøve på at klare sig overfor svampen.

Et par andre træer i alléen gjorde på grund af deres tynde belovning af enkelte grene ligeledes indtryk af at være angrebet af svampen; men disse træer er endnu ikke nærmere undersøgt.

Ved afskæring af de syge grene fandtes en karakteristisk brunfarvning af karstrengene i den ydre vedcylinder. En lignende misfarvning kan også forårsages af kransskimmel og en bestemt bakterieart, som mærkeligt nok ikke synes at beskadige træerne. Man kan derfor ikke uden videre slutte, at et træ er angrebet af elmesyge, fordi man finder sådanne mørke misfarvninger i veddet. Vi har således flere gange i de senere år her ved Statens plantepatologiske Forsøg troet at stå over for angreb af elmesygesvampen, men ikke kunnet påvise denne i svækkede elmetræer, som udviste de pågældende symptomer. Det lykkedes imidlertid denne gang uden vanskelighed fra det syge væv at isolere knopcellesvampen *Graphium ulmi*, som er den form, hvori elmesygesvampen forekommer i naturen.

ENGLISH SUMMARYDUTCH ELM DISEASE (*CERATOSTOMELLA ULMI*) IN DENMARK

In the middle of August Dutch elm disease was as far as is known for the first time observed in Denmark.

Two elm trees of apparently 40 years of age which were standing in an alley belonging to a fruit-farm in North-Sjælland were found to be severely attacked by the fungus.

The conidial stage of the fungus, *Graphium ulmi*, was isolated from the infected branches which showed a typical brown discoloration in the wood characteristic of the fungus.

Henrik Alb. Jørgensen.
